

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5: Drepturi, libertăți și responsabilități

Care sunt drepturile noastre și cum sunt ele protejate?

Drepturile omului se referă, pe de o parte, la dezvoltarea ființelor umane, adică cum sunt acestea capabile să își realizeze întregul lor potențial în relațiile cu concetățenii lor. Pe de altă parte, drepturile omului definesc responsabilitățile statului-națiune față de indivizi. Documente importante referitoare la drepturile omului includ Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Convenția privind Drepturile Copilului. În mod tradițional, drepturile omului au fost împărțite în categorii - civile, politice, sociale, economice și culturale. Aceste categorii sunt adesea asociate cu stadiile de dezvoltare din istoria drepturilor omului, cu drepturile civile și politice considerate a fi „prima generație”, urmate de drepturile sociale și economice ca „a doua generație” și drepturile culturale sau de dezvoltare, considerate ca „a treia generație”. Fără a aduce atingere valorii drepturilor unei categorii, ECD / EDO încearcă să promoveze o înțelegere integrată a drepturilor omului. Aceasta pune un accent egal pe toate categoriile: civile, politice, sociale, economice și culturale. Astfel, ECD / EDO caută să echilibreze o tendință din trecut de a considera anumite drepturi ca fiind mai importante decât altele. În timp ce drepturile omului au fost asociate în mod tradițional cu statul și relația sa cu individul, ECD / EDO pune tot mai mult accent pe drepturile grupurilor sau popoarelor. Încercările de a include aceste idei în ECD / EDO sunt importante pentru dezvoltarea conceptului în sine și pentru dezvoltarea comunităților locale, naționale și regionale¹⁹.

Drepturile omului au trei elemente: titularul de drepturi, conținutul dreptului (ceea ce titularul are dreptul de a pretinde) și persoana responsabilă (persoana sau instituția care trebuie să răspundă la solicitare). Îndatoririle sunt de obicei evaluate la trei niveluri:

- A respecta înseamnă a se abține de la a priva, direct sau indirect, indivizii de drepturile lor, inclusiv a se abține de la instituirea unui sistem instituțional, care ar priva oamenii de drepturile lor, sau de la oferirea de stimulente altora pentru a priva oamenii de drepturile lor.
- A proteja înseamnă a pune în aplicare acest respect; a-i împiedica pe cei care caută să îl priveze pe un altul de drepturi - fie că este vorba de oficiali guvernamentali, instituții internaționale, corporații private, lideri ai comunității, persoane vigilente sau membri ai familiei - de a face acest lucru.
- A îndeplini înseamnă a-i ajuta pe cei care au fost privați - inclusiv pe cei pentru care există o responsabilitate specială, cei care sunt privați deoarece datorită de a respecta și datorită de a proteja drepturile lor nu au fost respectate, și pe cei care sunt victime ale catastrofelor naturale. Acest ajutor cuprinde măsuri legislative, bugetare, judiciare și altele pentru a oferi cel mai bun mediu posibil pentru politica de protecție a drepturilor²⁰.

Libertățile protejate ca drepturi civile includ libertatea de gândire, de opinie și de exprimare, libertatea de credință și practică religioasă, de circulație în interiorul unui stat și dreptul la adunare și asociere pașnice. Alte drepturi civile protejează intimitatea individului, viața de familie, precum și dreptul la egalitate în fața legii²¹.

Responsabilitățile sunt o consecință logică a drepturilor omului. În scopul de a fi protejat, fiecare drept implică responsabilități corespunzătoare, atât pentru cetățeni cât și pentru stat. Fiecare individ are o datorie morală de a nu încălca demnitatea personală a altei persoane. Guvernele, prin aderarea la acordurile internaționale și obligate prin constituțiile lor proprii, au nu doar o obligație morală, ci și o obligație legală.

¹⁹ Din „A glossary of terms for education for democratic citizenship”, Karen O’Shea, Consiliul Europei, DGIV/EDU/CIT (2003) 29.

²⁰ Bazat pe „Duties sans Frontières. Drepturile omului and global social justice”, Consiliul Internațional privind Politica Drepturilor Omului

²¹ *Idem*.

Educație pentru cetățenie democratică și drepturile omului

Prin această serie de lecții, elevii:

- vor înțelege mai bine natura drepturilor omului: acestea sunt pre-condiții care dau posibilitatea fiecărei ființe umane să trăiască cu demnitate;
- își vor îmbunătăți cunoștințele și viziunea referitoare la drepturile omului recunoscute internațional;
- își vor îmbunătăți capacitatea de a recunoaște încălcarea drepturilor omului;
- își vor spori înțelegerea referitoare la modul în care ar putea contribui la creșterea respectului pentru drepturile omului;
- își vor spori înțelegerea și conștientizarea responsabilităților legate de drepturile omului: responsabilitățile statului și instituțiilor, precum și propriile lor responsabilități morale.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5: Drepturi, libertăți și responsabilități

Care sunt drepturile noastre și cum sunt ele protejate?

Titlul lecției	Obiective	Sarcinile elevilor	Resurse	Metoda
Lecția 1: Dorințe, nevoi de bază, demnitate umană și drepturile omului	Să poată demonstra faptul că drepturile omului sunt pre-condiții pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate.	Elevii leagă dorințele lor de nevoile de bază și drepturile omului.	Fișa de lucru 5.1. pentru elevi Fișa de lucru 5.2. pentru elevi (profesorii ar trebui să rețină că această fișă este folosită pe tot parcursul unității de învățare și prin urmare va fi nevoie de ea în celelalte lecții).	Lucru în grup, activitate cu toată clasa, Gândire critică.
Lecția 2: Identificarea încălcărilor drepturilor omului	Să poată identifica încălcări ale drepturilor omului.	Elevii studiază cazuri de încălcări ale drepturilor omului.	Fișa de lucru 5.3. pentru elevi Fișa de lucru 5.2. pentru elevi	Pereche sau lucru în grup. Discuție cu toată clasa.
Lecția 3: Drepturi și responsabilități	Să înțeleagă modul în care ei pot contribui la protejarea drepturilor omului. Să înțeleagă că drepturile omului sunt legate de responsabilități – responsabilități ale statului și instituțiilor precum și propriile lor responsabilități morale.	Elevii identifică responsabilitățile de protejare a drepturilor omului, inclusiv contribuțiile lor personale.	O coală albă de hârtie și un pix. Fișa de lucru 5.4. pentru elevi Fișa de lucru 5.2. pentru elevi	Pereche sau lucru în grup. Gândire critică.
Lecția 4: Chestionar referitor la drepturile omului	Să învețe despre drepturile omului recunoscute pe plan internațional.	Elevii răspund la întrebările cu alegere multiplă și discută implicațiile răspunsurilor lor.	Cartonașe pentru fiecare elev, cu soluțiile pe verso (Fișa de lucru 5.2. pentru elevi).	Întrebări cu alegere multiplă

Fișa de resurse a profesorului

Această listă conține drepturi din “Lista drepturilor omului”, indicând articolele relevante din Declarația Universală a Drepturilor Omului (UDHR), Convenția Internațională cu privire la Drepturile Civile și Politice (ICCPR), Convenția Internațională cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (ICESCR), Convenția Europeană a Drepturilor Omului (ECHR) și Carta Socială Europeană revizuită (ESC). Această prezentare este în scopuri educaționale²².

	UDHR	ECHR	ESC	ICCPR	ICESCR
1. Dreptul la viață.	3	2		6	
2. Fără tortură.	5	3	26	7, 10	
3. Fără sclavagism.	4	4		8	
4. Dreptul la libertate și securitate.	3	5		9	
5. Dreptul la un proces corect.	10, 11	6, 7		14, 15	
6. Dreptul la un remediu eficient în caz de încălcări.	8	13	D	2, 9	
7. Fără discriminare; drept la egalitate.	2, 7	14	4, 15, 20, 27, E	3, 26	3
8. Dreptul de a fi recunoscut ca persoană; dreptul la naționalitate.	6, 15			16, 24	
9. Dreptul la intimitate și viața de familie.	12	8		17	
10. Dreptul la căsătorie.	16	12		23	
11. Dreptul la proprietate proprie.	17				15
12. Dreptul la circulația persoanelor.	13		18	12	
13. Dreptul la azil.	14			18	
14. Libertate de gândire, conștiință și religie.	18	9		18	
15. Libertate de expresie.	19	10	28	19	8
16. Libertatea de adunare și asociere.	20	11	5, 28	21, 22	8
17. Dreptul la mâncare, băutură și adăpost.	25		30, 31		11
18. Dreptul la îngrijire medicală.	25		11		7, 12
19. Dreptul la educație.	26		10		13, 14
20. Dreptul la angajare.	23		1, 2, 3, 4, 24		6, 7
21. Dreptul la odihnă și timp liber.	24		2		7
22. Dreptul la protecție socială.	22, 25		7, 8, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 23, 25		9, 10
23. Dreptul la participare politică.	21		22	25	
24. Dreptul de a participa la viața culturală.	27			27	15
25. Interzicerea distrugerii drepturilor omului.	30	17		5, 20	5
26. Dreptul la ordine socială care recunoaște drepturile omului.	28			2	2
27. Responsabilitățile și îndatoririle individului.	29				

²² Abrevierile provin din denumiri în limba engleză